

2016-01-22

Ert dnr:
M2015/04155/Mm

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Ann-Sofie Eriksson
I samråd med: JU och IS

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Europeiska kommissionens förslag (COM (2015)614/2) till meddelande om cirkulär ekonomi

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Landsting

- stödjer målen för minskad deponering och ökad återvinning, men anser att skrivningarna om vilka åtgärder som ska vidtas för att uppnå minskad deponering och ökad materialåtervinning behöver utvecklas,
- anser att det även behövs grundläggande krav på avfallshanteringen som exempelvis insamling och efterlevnad av existerande lagstiftning,
- saknar en tydlig miljöfokuserad utgångspunkt i kommissionens förslag som härleder de åtgärder som föreslås till deras miljönytta,
- anser att en stor del av åtgärderna behöver konkretiseras, många av åtgärderna formuleras som ”att verka för” eller ”att stödja”. Utan konkretisering försvåras möjligheten att bedöma åtgärdernas effekt,
- redovisar vissa detaljerade synpunkter på förslaget om ändringar av avfallsdirektivet

Sveriges Kommuner och Landstings ställningstagande

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är positivt till att kommissionen tar fram en handlingsplan för cirkulär ekonomi samt föreslår revidering av flera direktiv inom avfallsområdet.

Handlingsplanen för en cirkulär ekonomi

Vad gäller handlingsplanen anser SKL det särskilt bra att kommissionen vidtar åtgärder för att stödja innovation för utvecklandet ett mer kretsloppsinriktat samhälle samt att vägledning utarbetas om de möjligheter som ges genom direktiven om offentlig upphandling. Det är även angeläget att kommissionen tar fram stödjande metoder för bedömning av miljöpåverkan.

Vidare anser SKL att det är bra att förslagen som inkluderats i handlingsplanen – såväl som förslagen till ändringar av avfallsdirektiv – har en hög men realistisk ambition och är anpassade till medlemsstaternas kraftigt varierande nivå på avfallshanteringen. Samtliga av kommissionens förslag innehåller väl motiverade undantag för de medlemsstater med lägst nivå på avfallshanteringen och även åtgärder för att stödja och driva på dessa medlemsstater samt det allmänna genomförandet.

SKL anser dock att kommissionens framtida förslag inom ramen för handlingsplanen bör utformas för att garantera att grundläggande krav ställs på samtliga medlemsstaters avfallshantering, som exempelvis insamling och efterlevnad av existerande lagstiftning. Olika stöd och styrmedel kan bidra till detta, dock är den presenterade handlingsplanen inte tillräckligt tydlig hur ett sådant arbete kan drivas på EU-nivå.

Vidare anser SKL att förslagen i handlingsplanen vad gäller återanvändning, ökad reparerbarhet och minskat matsvinn är för otydliga. Kommissionen bör inom ramen för framtida förslag aviserade i handlingsplanen utveckla de delar som handlar om förebyggande av avfall. Exempelvis bör de nationella programmen för förebyggande avfall följas upp och utvärderas och goda exempel spridas.

SKL är positivt till de unionsgemensamma målen för materialåtervinning som redovisas i revideringen av avfallsdirektiven. Målen är ambitiösa och ger möjlighet till fortsatt utveckling och uppföljning av enskilda medlemsnivåer genom styrsystem. Det behövs dock mer konkreta beskrivningar av vilka åtgärder som ska vidtas för att uppnå minskad deponering och ökad materialåtervinning.

SKL är även positivt till kraven på minskad deponering. I sammanhanget – även relaterat till framtida initiativ på europeisk nivå – vill SKL framhålla att förbränning av avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte gått förbereda för återanvändning eller kunnat materialåtervinnas. Det är även ett viktigt led för att minska deponering.

Sverige bör ägna stor kraft åt att påverka det fortsatta genomförandet av handlingsplanen. Nationella ambitioner bör gå i takt med ambitioner satta på EU-nivå.

Förändringar av avfallsdirektivet (directive on waste)

SKL har följande synpunkter på föreslagna förändringar av avfallsdirektivet.

SKL noterar att de föreslagna ändringarna innebär att en definition införs för kommunalt avfall (municipal waste, artikel 3 1 a). SKL anser att definitionen fyller en funktion eftersom den kopplats till olika mål för återvinning. I det kommande arbetet med direktivförändringarna och följande implementering behöver det dock uppmärksammas att definitionen inte stämmer överens med vad som ryms i det svenska begreppet hushållsavfall, där t.ex. slam från små avloppsanläggningar ingår.

SKL anser att definitionen av kommunalt avfall från andra källor än hushåll riskerar oklarheter genom att frågan om kvantitet tagits in i definitionen (artikel 3 1 a (c)).

SKL är positivt till att förberedelse för återanvändning ska göras av *recognized preparation for reuse operator or a deposit refund scheme*. SKL anser att vad som avses med en sådan enhet lämpligen kan fastställas nationellt.

Att fastställa mål gällande förberedelse för återanvändning ser SKL som positivt. SKL ser dock svårigheter med att genomföra mätningen av denna företeelse. Den föreslagna metoden för mätning, där målet är gemensamt med ökning av återvinning, riskerar enligt SKL att minska betydelsen av mätningarna i sig. Separata mätningar är att föredra.

SKL är positivt till att producenternas ekonomiska ansvar förtydligas. Producenternas finansiella ansvar bör i framtiden inkludera nedskräpningskostnader som ofta kan härledas till vissa produktkategorier och kostnader för avfall som omfattas av producentansvar, men inte blivit föremål för separat insamling.

Återvinningsmål behöver enligt SKL fastställas även för avfall som varken är kommunalt avfall eller farligt avfall. Även sådant avfall ska omfattas av skarpa krav på minskad deponering.

SKL vill även framhålla de olika förutsättningarna för finansiering av avfallsverksamheter som finns i Europa. Utöver att de praktiska och fysiska förutsättningarna är olika skiljer sig förutsättningarna även vad gäller finansiering. Svenska kommuner finansierar huvuddelen av sin verksamhet med beskattning. När det gäller kommunaltekniska verksamheter, t.ex. avfallshantering, finansieras verksamheterna med taxor och avgifter. Inom flertalet av övriga medlemsländer finansieras de åtgärder som genomförs på kommunal nivå av statliga medel. Detta innebär att de förslag som presenteras och som är riktade till den kommunala nivån belastar den kommunala ekonomin olika i medlemsstaterna. För att de åtgärder som föreslås ska kunna genomföras i samtliga medlemsländer är det viktigt att man utgår från de skilda finansiella förutsättningar som gäller.

Sverige bör även noggrant bevaka de föreslagna direktivsändringarna. Det behöver säkerställas att kommande regelverk är neutralt i fråga om hur insamling sker för att möjliggöra den i Sverige pågående förändringen av insamlingsansvar.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande